

Socialdepartementet

Ombuds tillgång till vård- och omsorgsuppgifter och förenklad behörighetskontroll inom vården SOU 2021:39

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade *Ombuds tillgång till vård- och omsorgsuppgifter och förenklad behörighetskontroll inom vården SOU 2021:39*

Sammanfattning

Region Jönköpings län anser att utredningsförslaget innehåller många goda förbättringar med mer tillgängliga och automatiserade lösningar som kan skapa förutsättningar för en ökad tillgänglighet och mer effektiva processer. Region Jönköpings län har dock några synpunkter på förslaget enligt nedan.

Synpunkter på förslaget

5. Tillgång till HOSP-registret

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska få besluta att medge en myndighet eller offentlig vårdgivare elektronisk tillgång till uppgifter i HOSP-registret genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande.

Region Jönköpings län anser att detta kan komma att få konsekvenser i möjlighet att kunna nyttja de nationella e-tjänster som Inera förvaltar och utvecklar, då dessa tjänster har behov av uppgifter som legitimation, förskrivningsrätt och förskrivningskod. Inera hämtar idag dessa uppgifter och lagrar dessa i den nationella HSA katalogtjänsten vilket används vid legitimering till de nationella e-tjänsterna samt att Region Jönköpings län laddar hem HOSP innehåll till den lokala katalog för att kunna säkerställa rätt kompetens och att exempelvis legitimation är aktuell.

Eftersom Inera inte är en myndighet eller offentlig vårdgivare kommer de med detta förslag att vara förhindrade att hämta hem dessa uppgifter helt eller delvis. Legitimation och specialistkompetens kommer med förslaget finnas tillgängligt via internet och ska även kunna hämtas via API istället för direktåtkomst. Förskrivarkoder och förskrivningsrätt är dock information som inte ska finnas

tillgängligt via Internet eller via API, utan kräver direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnade, men då enbart till en offentlig vårdgivare och myndighet.

Det kan kompenseras av att Region Jönköpings län, som en offentlig vårdgivare, kan skapa direktåtkomst till HOSP och att uppgifter istället laddas upp från Region Jönköpings läns lokala HSA-katalog till den nationella katalogen, under förutsättning att resurserna finns inlagda i Region Jönköpings län egna HSA-träd. Detta kan dock komma att ge problem för resurser som idag eller framgent inte finns i Region Jönköpings läns HSA träd, exempelvis resurser från bemanningsföretag, privata vårdgivare som inte ingår i vårdval. Problemet består i att Region Jönköpings län inte har rätt att elektroniskt inhämta uppgifter på personer i HOSP som inte ingår i vårt egna träd. Problemet kompliceras av att bemanningsföretagen som inte är en offentlig vårdgivare eller myndighet inte heller kan hämta hem uppgifter elektroniskt, varvid Region Jönköpings län inte kan skapa koppling till nationella HSA-katalogen och resursen kan i värsta fall inte nytta en nationell e-tjänst som kräver legitimation eller förskrivarkod exempelvis i Nationella patientöversikten eller Pascal.

Region Jönköpings län anser därför att det är mycket viktigt att Inera kan göras tillgängliga till direktåtkomst till HOSP, som en egen part inom ramen för nationell e-hälsa alternativt som ombud för regioner och kommuner (offentliga vårdgivare) i syfte att fortsatt kunna upprätthålla god service till den nationella HSA-katalogtjänsten och andra nationella e-tjänster till regionerna.

6. Ombuds elektroniska tillgång till patientuppgifter och sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Det är mycket efterfrågat och värdeskapande att en myndig person ska kunna agera ombud för en annan myndig person, exempelvis ombud för sina äldre föräldrar eller för personer med funktionsnedsättning. Det ska givetvis finnas ett godkännande från båda parterna, både ombudet och personen som man agerar ombud åt. Denna typ av ombud ska individerna kunna godkänna själva genom digital signering utan att vårdgivaren behöver vara involverad. Om den ene parten inte har möjlighet till digital signering så ska vårdgivaren ha möjlighet att tilldela ombudet direktåtkomst. I 12 kap. offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser om den enskildes möjlighet att efterge (häva) sekretess för sina egna patientuppgifter, och därmed behöver inte vårdverksamheten vara involverad i hanteringen av ombuds direktåtkomst. Om lagstiftarna enligt förslaget bara gör ombudets direktåtkomst möjligt via en vårdgivare, så är det ändå ett bra steg på vägen. Det första steget kan i så fall innebära ett lärande och ge underlag för att ge direktåtkomst utan vårdgivarens godkännande.

Sida 107: "Tanken är alltså inte att den som getts elektronisk tillgång ska kunna vidta några aktiva åtgärder, som att boka eller avboka tider eller begära receptförnyelse för patientens räkning".

Region Jönköpings län anser att möjligheten för ombud inte bara ska gälla direktåtkomst till journalen. Det är minst lika viktigt och efterfrågat att ombudet ska kunna hantera ärenden åt ombudstagaren, exempelvis förnya recept, hantera

tidbokningar, ställa frågor till vårdpersonal och beställa hjälpmedel. Det ställer krav på en nationell ombudstjänst som alla e-hälsotjänster, Journalen, 1177 Vårdguidens e-tjänster, regionala appar etcetera, ska kunna anslutas till. För att det ska bli begripligt och logiskt måste direktåtkomst till patientens journal (Journalen) och direktåtkomst till nya nationella läkemedelslistan (NLL) och andra e-tjänster från e-hälsomyndigheten utgå från samma regelverk och fungera på samma sätt. Det gäller både den enskildes direktåtkomst, direktåtkomst för vårdnadshavare och direktåtkomst för ombud

Region Jönköpings län ser det som mycket positivt att det i förslaget handlar om "sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation" där invånaren kan få en sammanhållen direktåtkomst till sin journal och en helhet från både region, privata vårdgivare, kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänsten.

Sida 14 *"Bestämmelsen är frivillig för vårdgivare att använda."* Region Jönköpings län anser att det är negativt ur ett patient- och jämlikhetsperspektiv att förslaget utformas som frivilligt för vårdgivaren att avgöra om man vill tillämpa möjligheten eller inte.

I förslaget till ändringar i författningen står det *"Om den enskilde medger det får en vårdgivare ge en annan fysisk person som den enskilde uppger sig känna personligen tillgång genom direktåtkomst..."*. Om vårdgivaren ska administrera hanteringen av ombud kommer detta innebära en hel del arbete för vårdgivaren. Medgivandet från både ombud och ombudstagare måste i första hand kunna ske genom elektronisk signering för att slippa hantering av pappersblanketter. För de invånare som inte kan signera digitalt behöver vårdverksamheten kunna vara behjälpliga.

Bilaga 4 (frågeställning E): Gör det lättare att lämna ut barns uppgifter till vårdnadshavare

Det är mycket olyckligt att det i dag finns ett glapp när barnet är 13-16 år då varken vårdnadshavare eller barnet själv har direktåtkomst till journalen och e-tjänsterna. Självklart är det viktigt att värna barnets rättighet att i takt med stigande ålder och mognad att större hänsyn tas till barnets önskemål och vilja vad till exempel gäller om uppgifter om honom eller henne ska få göras tillgängliga.

Region Jönköpings län ställer sig positiv till utredningens förslag att vårdnadshavare ska ha direktåtkomst till barnets journal till dess att barnet fyller 18 år, eller om det ska vara 16 år och då kan vårdnadshavare agera ombud istället för vårdnadshavare, och att samtidigt införa möjligheten för barnet att motsätta sig vårdnadshavares direktåtkomst till journalen och e-tjänsterna. Barnet ska då de fyller 13 år aktivt ha möjlighet att själv avgöra om deras vårdnadshavare ska ha fortsatt direktåtkomst till journalen samt att de vid varje besök i vården eller socialtjänsten ska informeras om denna möjlighet.

Samtidigt som ovanstående förändring genomförs bör åldern för barnets egen direktåtkomst sänkas till den dag de fyller 13 år (idag är det 16 år). Dessutom bör det göras ett arbete i vårdverksamheten, exempelvis på ungdomsmottagningarna, där användningen av sökord som inte visas vid direktåtkomst förtydligas.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Rachel De Basso
Ordförande i nämnd för folkhälsa och
sjukvård

Mats Bojestig
Hälso- och sjukvårdsdirektör